

UV SYD RAPPORT 2010:22

ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING 2010

E6 Damm och markväg Södra Håslöv

Skåne, Håslövs och Bodarps socknar,

Södra Håslöv 19:3 och Gröndal 2:4

Vellinge och Trelleborgs kommuner

Dnr 422-1824-2010

Cecilia Cronberg

Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet

UV Syd

Odlarevägen 5

226 60 Lund

Tel.: 010-480 82 30

Fax: 010-480 82 67

e-post: uvsyd@raa.se

e-post: fornamn.efternamn@raa.se

www.arkeologiuu.se

© 2010 Riksantikvarieämbetet

UV Syd, rapport 2010:22

ISSN 1104-7526

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

Kartor är godkända från sekretessynpunkt för spridning.

Lantmäteriverket 20xx-xx-xx. Dnr xxx-20xx/xxxx.

Bildredigering Henrik Pihl

Layout Anita Esping Bodén

Tryck/utskrift UV Syd, 2010

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Förundersökningens mål och metod	7
Resultat	7
Yngre stenålder	8
Järnålder	8
Historisk tid	8
Utvärdering och förslag till åtgärder	10

Figur 1. Sydvästra Skåne med platsen för undersökningsområdet markerad.

E6 Damm och markväg Södra Håslöv

Cecilia Cronberg

Sammanfattning

En arkeologisk förundersökning har utförts på fastigheterna Håslöv 19:3 och Gröndal 2:4 i Håslövs och Bodarps socknar, Vellinge och Trelleborgs kommuner. Förundersökningen genomfördes genom matjordsavbaning i sökschakt med maskin.

Bevarade lämningar påträffades på höjdläget i väster och i sluttningen ner mot den tidigare Albäcksån i öster. En del av den palissadkantade vägen från Döserygg och en döslämning från yngre stenålder finns bevarad inom undersökningsområdet. Det finns också belägg för en järnåldersbosättning och lämningar efter en äldre ägogräns mellan Södra Håslövs och Hermans-
torps byar.

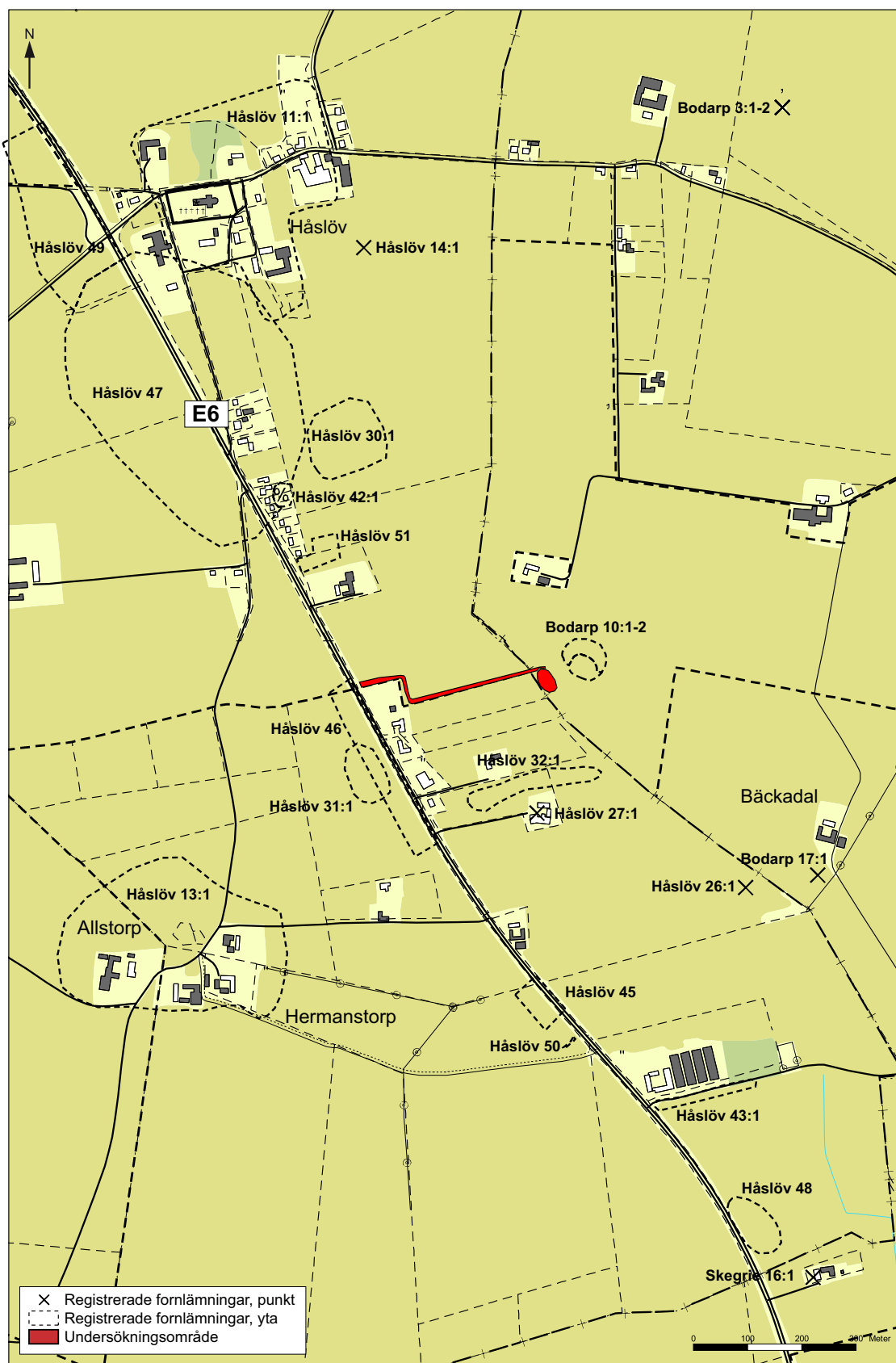
Då marken ska återställas och markvägen anläggas direkt på matjorden kommer dosen till delar att övertäckas. I det fallet att denna yta åter ska exploateras för annat ändamål föreslås vidare undersökning av döslämningen. För övriga lämningar förordas inget skydd eller vidare insatser.

Bakgrund

Trafikverket planerar att anlägga en markväg och en damm öster om motorväg E6 söder om Södra Håslöv. Arbetsområdet för markvägen är drygt 350 meter långt och 4 meter brett, och för dammen ca 45 × 25 meter stort. Det gränsar till fornlämning Håslöv 47 och Bodarp 10 i Håslövs och Bodarps socknar. Riksantikvarieämbetet UV Syd har på länsstyrelsens uppdrag (dnr. 431-7940-10, beslut 2010-06-04) utfört en arkeologisk förundersökning av området.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området karakteriseras av Söderslätts svagt kuperade landskap med flacka moränkullar. Undersökningsområdet gränsar i väster mot motorväg E6 och

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med registrerade fornlämningar och undersökningsområdet.

följer därefter fastighetsgränsen mellan Håslöv 19:3 och 1:3 österut ner i en sänka. Jordarten består av moränlera. I sänkan löpte tidigare Albäcksån genom ett våtmarksområde. Detta område är numera utdikat och ån leds i en kulvert ner till havet vid Maglarp i söder. Jordarten består här av grus. Undersökningsområdet är beläget i en fornlämningsrik trakt, omgiven av kända boplatser och gravfält. Från stenålder finns flera megalitgravar. Knappt en halv kilometer norr om området undersöktes megalitgravsfältet Döerygg (Håslöv 47 och 51) mellan åren 2006 och 2008. På platsen framkom lämningarna efter ett tjugotal dösar, en palissadkantad väg, våtmarksoffer och spår efter resta stenar. Den palissadkantade vägen kunde följas 640 meter för att därefter fortsätta norrut och söderut utanför området.

I öster gränsar det aktuella undersökningsområdet till ett järnåldergravfält (Bodarp 10). På platsen har ett tiotal skelettgravar och en urnegrav undersökts vid skilda tillfällen under 1900-talets första hälft. Flertalet av gravarna var kraftigt skadade. De dateras genom fynden till romersk järnålder–vendeltid.

Förundersökningens mål och metod

Resultatet ska vara ett planerings- och beslutsunderlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet.

Målsättningen med förundersökningen var att:

- klargöra om rännorna i den palissadkantade stenåldersvägen från Döerygg och andra under mark dolda fornlämningar finns bevarade inom undersökningsområdet.
- om möjligt fastställa dessa fornlämningars karaktär, utbredning, datering och bevaringsgrad.

Förundersökningen genomfördes genom att matjorden banades av i tvåmeter breda sökschakt med grävmaskin. På tre ställen utökades schaktbredden till fyra meter. Området för markvägen omfattade både schaktning och undersökning av anläggningar, medan området för dammen endast inbegrep schaktning. Schakt och anläggningar mättes in med totalstation. Ett mindre antal anläggningar, 3%, undersöktes. Övriga gavs en preliminär tolkning. Fynd som framkom i anläggningarna eller matjorden, och som är av betydelse för datering och/eller tolkning tillvaratogs. All data har förts in i dokumentationssystemet Intrasis (projektnummer 2010:127).

Resultat

Vid förundersökningen drogs ett ca 300 meter långt sökschakt längs den planerade markvägen, och ett kortare ca 35 meter långt sökschakt i området för dammen.

Bevarade lämningar framkom i nästan hela schaktet för markvägen. Från höjdläget närmast motorväg E6 i väster och i slutningen ner mot sänkan

i öster dokumenterades sammanlagt 70 anläggningar. Hälften bestod av stolphål och övriga fördelade sig på 18 diken, åtta gropar, tre rännor, en dös, ett stenfundament, en stenpackning och ett grophus. Matjorden innehöll en mängd bearbetad flinta, däribland en tvärpil, ett slipat yxfragment och flera skrapor. De dokumenterade lämningarna härrör från yngre stenålder, järnålder och historisk tid. Inga lämningar kunde påvisas i området för dammen.

Yngre stenålder

En dös har troligen legat på höjdläget ovanför den tidigare Albäcksån. Lämningen avtecknade sig som ett 8 meter stort lager med stort inslag av moränflinta och sten av olika storlek. Även bearbetad flinta, däribland spånfragment, påträffades i lagret. Förmodligen rör det sig om resterna efter jordhögen och stenbrättet som omgärdat döskammaren.

Den palissadkantade stenåldersvägen från Döserygg (Håslöv 47) kan med stor sannolikhet beläggas i den svaga sluttningen ca 70 meter öster om den ovan beskrivna döslämningen. Liksom på Döserygg framkom här två parallellt ställda rännor. Fyllningen var kraftigt urlakad och svår att avgränsa mot den omgivande alven. Flera stolphål, varav några med stenskoning, syntes däremot tydligt i rännorna. Vid undersökningen påträffades enstaka bearbetade flintor, bland annat ett borr. Rännornas nordnordvästliga-sydsydöstliga orientering mot Döserygg talar också för att det rör sig om den palissadkantade vägen därifrån.

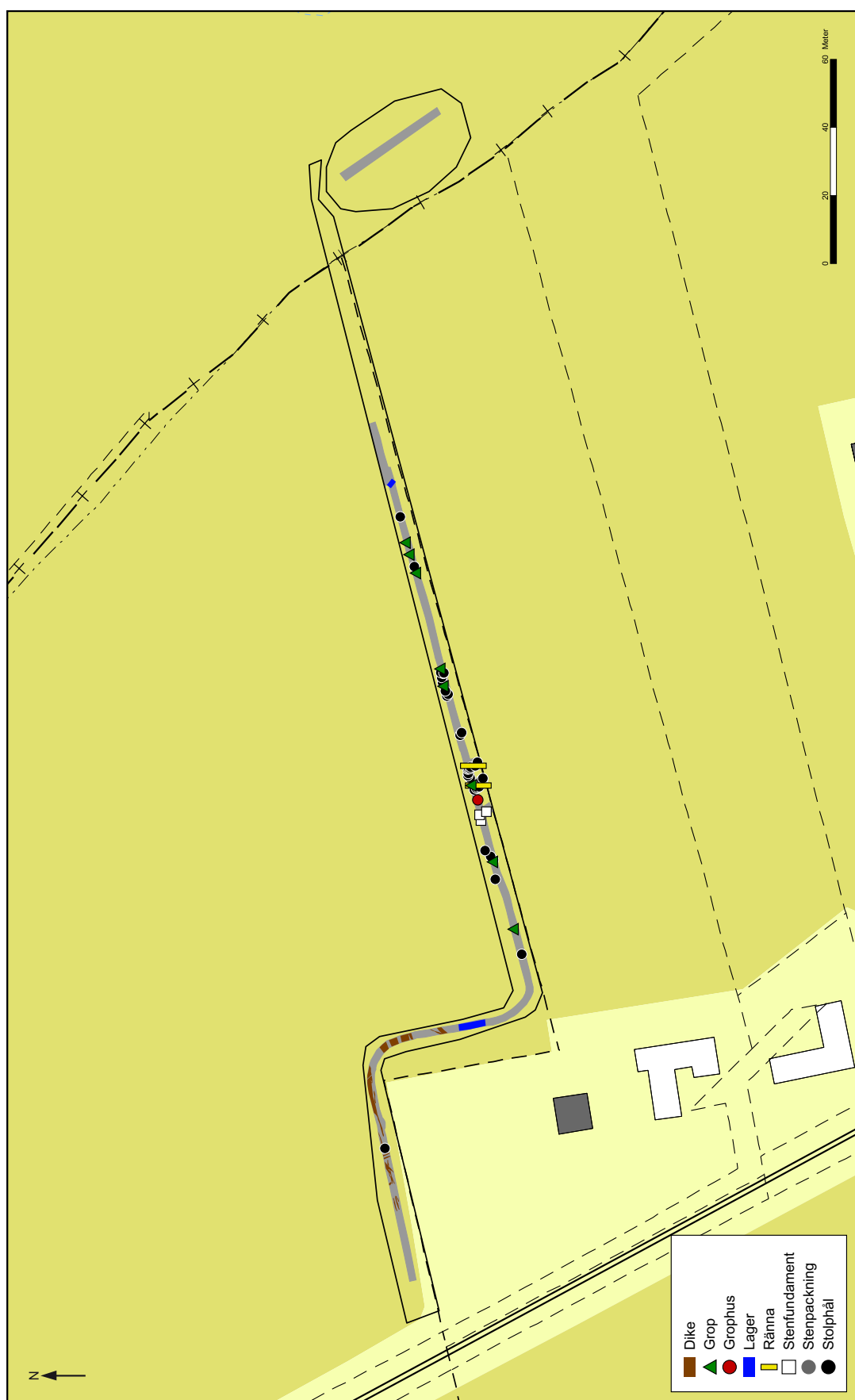
Alldeles väster om de två rännorna framkom tre markanta stenar. Av dessa var två placerade som ett stenfundament. Den tredje, därtill den största, var sönderhuggen i båda ändarna. Möjligen kan denna ha utgjort lämningen efter en rest sten som en gång i tiden flankerat den palissadkantade vägen.

Järnålder

Ett grophus undersöktes också på den svaga sluttningen ner mot den tidigare Albäcksån i öster. Det härrör troligen från en järnåldersbosättning på platsen. Sannolikt kan flera tydliga anläggningar på platsen föras till den här bosättningen.

Historisk tid

Ett stort antal dikeslämningar dokumenterades i den västliga delen av schaktet närmast motorvägen. Dikena var i huvudsak öst-västligt orienterade. De sammanföll med en tidigare bygräns mellan Södra Håslöv och Hermanstorp. Bygränsen finns markerad på flera Geometriska kartor från 1770–80-talet.

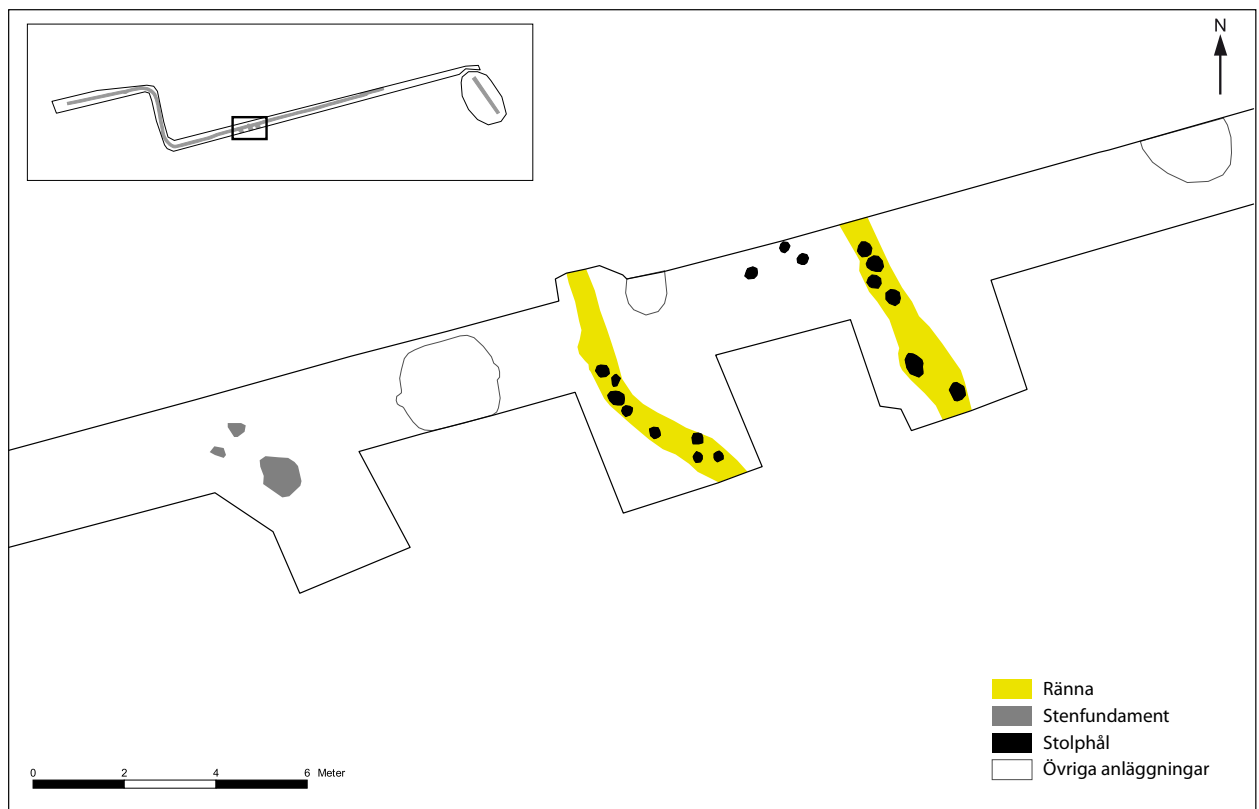
Figur 3. Utdrag ur fastighetskartan med inmätta schakt och anläggningar.

Utvärdering och förslag till åtgärder

Förundersökningen visade att det framför allt fanns lämningar från yngre stenålder och järnålder inom undersökningsområdet. Lämningar från historisk tid kunde endast beläggas i anslutning till den tidigare bygränsen mellan Södra Håslöv och Hermanstorp.

Lämningarna av de två rännorna med stolphål tyder på att den palissadkantade stenåldersvägen från Döserygg fortsätter söderut förbi den här platsen. Detta innebär att den i dagsläget kan härledas över 1050 meter. Förundersökningen visade också att stråket av dösar fortsätter söderut. En järnåldersbosättning har troligen legat på höjdläget ovanför sluttning ner mot den tidigare Albäcksån. Ett grophus och flertal anläggningar av boplatskaraktär talar för detta. Närheten till gravfältet på andra sidan sänkan indikerar också en försiktig datering till romersk järnålder–vendeltid.

Då markvägen ska anläggas direkt på matjorden kommer döslämningen till delar att övertäckas. I det fallet att denna yta ska exploateras för annat ändamål föreslås vidare undersökningen av dösen. För övriga lämningar förordas inget skydd eller vidare insatser.

Figur 4. Den palissadkantade vägen med två parallellt ställda rännen har troligen flankerats av en rest sten.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 422-1824-2010.

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-7940-10, 2010-06-04.

Projektnummer: 11688.

Undersökningstid: 14 juni–17 juni 2010.

Projektgrupp: Cecilia Cronberg, Kennet Stark, Mathilda Kjällquist.

Exploateringsyta: 3600 m².

Undersökt yta: 330 löpmeter.

Läge: Ekonomiska kartan, blad 1C 9f.

Koordinatsystem: SWEREF 99

Koordinater för undersökningens sydvästra hörn: x 6147000 y1325000

Höjdsystem: RH 90.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: 2 profilritningar i skala 1:20, foto Unr 3464.

Fynd: Fnr 1–14, inlämnade till Lunds universitets historiska museum med LUHM nr 32009.

UV Syds rapportserie 2010

1. Hönjarum skans. Stridshandlingar juli månad 1678 Skåne, Osby sn. Slagfältundersökning
Bo Knarrström & Stefan Larsson
2. Boplatser i centralplatsens närhet. Uppåkra sn. AU
Håkan Aspeborg
3. Vattenledning från Nevishög till Svedala och Sturup. Nevishög m.fl. snr. AU steg 2
Bengt Jacobsson
4. Vattenledning mellan Örbyverket och Ättekulla. Helsingborg. FU
Thomas Andersson
5. Jämjö 6:1. Blekinge Jämjö sn. AU 2007 och FU 2009
Tyra Ericson
6. Väg E22 etapp Rolsberga–Fogdarp Bosjöklosters sn. AU
Thomas Andersson
7. Väg E22, Hurva–Rolsberga. Hurva och Gudmuntorps snr. AU steg 2
Kennet Stark
8. Omfattande boplatslämningar söder om Ståstorp. V. Tommarps och Maglarps snr. AU steg 2
Nathalie Becker
9. Arkeologisk utredning steg 2 inför ombyggnation av väg E22 Hörby N–Linderöd. Hörby,
S Rörums, Äspinge och Linderöds snr. AU steg 2
Bo Strömberg
10. Arlövs by. Burlövs sn. AU
Anna Lagergren
11. Byns lertäkt och äldre gränsmarkeringar. Barsebäcks sn. SU
Nathalie Becker
12. Österleden etapp 3. Helsingborg. AU steg 2.
Thomas Andersson & Bo Strömberg
13. Utbyggnadsområde Hököpinge. Hököpinge sn. AU steg 1
Magnus Andersson
14. Nybrostrand 19:10 m. fl.. St. Köpinge sn. FU
Thomas Andersson & Håkan Aspeborg
15. Kronetorp 1:1 m. fl. Burlövs sn. AU steg 1
Bengt Jacobsson
16. Åkarp 23:9. Burlövs sn. AU
Håkan Aspeborg
17. Örja Väster. Landskrona och Örla snr. FU
Bengt Jacobsson
18. Mossby 10:25. V. Nöbbelövs sn. AU
Håkan Aspeborg
19. Tunneberga 5:2.. Jonstorps sn. FU
Bengt Jacobsson
20. Fyra boplatser och en grav. Hildesborg 24:1, Härslövs sn. RAÄ 139. AU
Nathalie Becker
21. Åkarp 1:4 S. Åkarps sn. AU
Anna Lagergren
22. E6 Damm och markväg Södra Häslöv. Häslövs och Bodarps snr. FU
Cecilia Cronberg